

RECHT VOOR ALLEN

Orgaan van de Sociaal-Democratische Bond en van het Nederlandse Socialisme.

Waarom, wie de vrijheid van anderen niet heeft, te zelf de vrijheid waard.

VERSCHIJNT

Bureau van Redactie en Administratie:
Westerboomsdijk 150, te 's-Gravenhage.

Verkoop van Amsterdam in de Kruis, bij
Kruis, Noorderdijk 54, te Rotterdam in de Kruis,
Kruis, Noorderdijk 14, te 's-Gravenhage aan het Dijkhuis
Noord, te Breda bij P. Gorter, te Groningen bij J. Eng
Noorderdijk 14, te Leyden bij E. J. Uytendaele, te
Noorderdijk 20, te Haarlem bij J. L. Van der Werf, van

Bij dit nummer wordt van de afzender ver-
zoekt, om het bedrag van 16 van het bijgevoegde

HET ONDERAARDSCHIE RUSLAND.

De Koning komt!

De groote bladen deelen ons mede dat in de vol-
gende week de koning rijz jaerlijck berock aan
te beestel val beregen. Wij zullen dus weder
genige kansen rijz van de malte vertooning, genaamd
de aankomst van Z. M. aan het afgeurde station en
de verschijning van Z. M. met vrouw en dochterje
op het balkon van 't palis op de Dan.

De groote bladen zullen weder lange verhalen
doen en liegen van de liefde van het huis van Oranje
voor 't Nederlandsche volk en van de geestdrift van
't Noordvolk voor zijn vorst.

Wat is toch eigenlijk die geestdrift welke zich
den zogenaamd onbegrijpelijk? 't Is niets dan schreien-
wen, gillen en brullen van een samengevoegen
menigte van meestal kwajongens voor deze plechtige
gelegenheid niet door de politie met stok en sabel
en elander gejaagd, immers, samenscholingen door
Z. M. veroorzaakt, rijz niet verboden.

Wanneer nu een ander persoon zich op dat
balkon vertoonde, zou die zogenaamde geestdrift
sich eengoed openbaren, wanneer men ten minste
enkele geestdrift verstaat het jochen, juichen en
zingen tenor groote verzameling van menschen.

Maar waarom zoude men ook zooveel sympathie
voor dezen laatste Oranjevorst gevoelen? Door
zijn handelingen?

Maar wat ook de groote bladen zoeken en snuf-
ken, berichten van eenig belang ontveest Z. M.
vraagt men niet. Wel wordt ons medegedeeld dat
Z. M. jonge vogeltjes heeft gekocht, ook dat hij
groote wandelingen doet, een blikende gezondheid
geniet en toch ieder jaar tot herstel van die bla-
kenden? gezondheid een lange keer in een buiten-
landsche badplaats doet, dat hij de nieuwe paarden-
stallen te Baaen heeft gonspecteerd en een gouden
medaille aan de tooneelvoerder Frenkel-Bouwmeester
heeft gegeven; waarom zij juist die verdiende niet
afstanding van zooveel andere verdienstelijke
tooneelvoerder weet ik niet, ik heb haar nooit zien
staan, wel weet ik dat zij veel met heeren studeert,
en

In het najaar van 1887 werd de socialist Ferdinand Domela Nieuwenhuis op diverse plaatsen in Nederland triomfantelijk onthaald. Hij had juist enkele maanden in de gevangenis gezeten als straf voor majesteitsschennis. Al voor zijn gevangenisstraf was Domela, als voorman van de Sociaal-Democratische Bond en van het weekblad *Recht voor Allen*, de leider van het Nederlandse socialisme. Na zijn gevangenisstraf werd hij gezien als een echte held, die opkwam voor het volk en ageerde tegen alle uitbuiters en kapitalisten, koning Willem III voorop.

AUTEUR Minte Kamphuis

Verder lezen

Dennis Bos, [Waarachtige volksvrienden: de vroege socialistische beweging in Amsterdam, 1848-1894](#) (Amsterdam 2001).

Ferdinand Domela Nieuwenhuis, [Van christen tot anarchist. Geschiedschriften](#) (Amsterdam 1910).

P. van Horssen en D. Rietveld, 'De Sociaal Democratische Bond. Een onderzoek naar het ontstaan van haar afdelingen en haar sociale structuur', [Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis](#) 1, afl. 1 (1975) 5-71.

Jan Meyers, [Domela. Een hemel op aarde. Leven en streven van Ferdinand Domela Nieuwenhuis](#) (Amsterdam 1993).

Ferdinand Domela Nieuwenhuis als held uit de gevangenis

Ferdinand Domela Nieuwenhuis manifesteerde zich vanaf ongeveer 1878 op het Nederlandse socialistische toneel. Daarvoor was hij als predikant nauw betrokken bij de armsten van de samenleving en via de werken van Karl Marx en de Duitse socialisten had hij zich langzaam in de richting van het socialisme ontwikkeld. In 1878 noemde Domela Nieuwenhuis zich voor het eerst 'socialist', een jaar later trad hij uit de kerk.

De Nederlandse socialistische beweging was rond die tijd nog erg versnipperd en georganiseerd in lokale en regionale verenigingen, zoals de Amsterdamse SDV. Domela Nieuwenhuis was aanvankelijk

vooral bekend onder de Friese veenarbeiders voor wie hij had gepreekt. Voor hen was de charismatische Domela 'us verlosser'. In 1882 gingen de vele lokale socialistische verenigingen samen in de Sociaal-Democratische Partij, meestal Sociaal-Democratische Bond (SDB) genoemd. Domela Nieuwenhuis werd als secretaris van deze Bond nu ook de belangrijkste leider van de Nederlandse socialisten. De SDB hield zich onder meer bezig met de strijd voor hoger loon en uitbreiding van het kiesrecht. Ze organiseerde massabijeenkomsten, waarop soms wel duizenden arbeiders ademloos luisterden naar de sprekers.

De eerste stappen in de richting van een landelijke sociaal-democratische beweging waren echter gezet met de oprichting van het weekblad *Recht voor Allen*, dat Domela Nieuwenhuis vanaf 1878 op eigen kosten uitgaf. In *Recht voor Allen* schreven Domela en enkele andere socialisten over de ontwikkelingen in de nationale en internationale arbeidersbeweging. Omdat dit weekblad, een van de weinige arbeiderstijdschriften, steeds wijder verspreid werd, groeiden ook de

verschillende socialistische clubjes naar elkaar toe. Na 1882 werd *Recht voor Allen* het blad van de SDB.

Domela Nieuwenhuis bleef zelf actief bijdragen aan *Recht voor Allen*, waarvan hij ook verantwoordelijk uitgever was. Het blad uitte rond 1886 steeds meer openlijke kritiek op koning Willem III en op andere Europese koningshuizen. De veronderstelde goede daden van de koning voor het Nederlandse volk werden in *Recht voor Allen* uitgedrukt in een lege kolom. De koning zelf werd met enige regelmaat aangeduid als koning Gorilla. Toen deze kritiek tot een vervolging leidde wegens majesteitsschennis werd uitgever Domela Nieuwenhuis aangeklaagd en veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf.

Vanaf januari 1887 zat Domela Nieuwenhuis zijn straf uit. *Recht voor Allen* deed er uitgebreid verslag van hoe de leider van de SDB als een gewone gevangene moest 'zakjes plakken'. In de gevangenis kreeg Domela veel bezoek en brieven. Toen hij in augustus van dat jaar gratie kreeg werd Domela onthaald als een ware held. Hij ging op tournee door het land en werd overal met grote triomf onthaald. Domela was in één klap 'us verlosser' van alle Nederlandse arbeiders geworden.

De socialisten wonnen na 1887 aan zelfvertrouwen én aan invloed. De SDB ontwikkelde zich steeds meer in de richting van een goed georganiseerde partij. Domela werd in 1888 in de Tweede Kamer verkozen. Hier raakte hij echter al snel teleurgesteld in de parlementaire aanpak: als eenling kon hij maar weinig verbeteringen voor zijn achterban realiseren. In 1891 werd hij niet herkozen. Daar was Domela niet rouwig om: hij was steeds meer geïnteresseerd geraakt in het anarchisme. Veel van zijn bewonderaars volgden hem. Vanuit de SDB stond onder- tussen een nieuwe generatie op om het sociaal-democratische stokje van Domela Nieuwenhuis over te nemen.